

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน
ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ข้าราชการครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ ในตำแหน่งหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ จำนวน 876 คน ผู้บริหาร
โรงเรียน จำนวน 30,126 คน และครูสายปฏิบัติการสอน จำนวน 349,648 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ผู้บริหาร
โรงเรียน ครูสายปฏิบัติการสอน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multistage cluster
sampling) ดังนี้

ขั้นที่ 1 สุ่มจังหวัด เขตการศึกษาละ 2 จังหวัด โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random
sampling) ได้จำนวนจังหวัดซึ่งเป็นหน่วยสุ่มกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 24 จังหวัด

ขั้นที่ 2 ในแต่ละจังหวัดสุ่มอำเภอ จังหวัดละ 3 อำเภอ โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย
(simple random sampling) ได้จำนวนอำเภอซึ่งเป็นหน่วยสุ่มกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 72 อำเภอ
และใน แต่ละอำเภอผู้วิจัยใช้หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้จำนวนหัวหน้า
การประถมศึกษาอำเภอจำนวน 72 คน ซึ่งเป็นการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive
random sampling)

ขั้นที่ 3 ในแต่ละอำเภอสุ่มโรงเรียนอำเภอละ 2 โรงเรียน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย
(simple random sampling) ได้จำนวนโรงเรียนหน่วยสุ่มกลุ่มตัวอย่างจำนวน 144 โรงเรียน และ

ในแต่ละโรงเรียนผู้วิจัยสุ่มผู้บริหาร 1 คนและครูสายปฏิบัติการสอน 1 คน โดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (purposive random sampling) ได้จำนวนผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 144 คน ครูสายปฏิบัติการสอนจำนวน 144 คน ดังรายละเอียดในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าการประถมศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน และครูสายปฏิบัติการสอน จำแนกตามจังหวัดและเขตการศึกษา

เขตการศึกษา	จังหวัด	หน.ปอ.	ผู้บริหาร	ครูสายปฏิบัติการสอน	รวม
1	นนทบุรี	3	6	6	15
	สมุทรสาคร	3	6	6	15
2	ยะลา	3	6	6	15
	นราธิวาส	3	6	6	15
3	สงขลา	3	6	6	15
	สุราษฎร์ธานี	3	6	6	15
4	ตรัง	3	6	6	15
	พังงา	3	6	6	15
5	ราชบุรี	3	6	6	15
	สุพรรณบุรี	3	6	6	15
6	ลพบุรี	3	6	6	15
	สระบุรี	3	6	6	15
7	พิษณุโลก	3	6	6	15
	อุตรดิตถ์	3	6	6	15
8	แพร่	3	6	6	15
	น่าน	3	6	6	15
9	เลย	3	6	6	15
	หนองคาย	3	6	6	15
10	ร้อยเอ็ด	3	6	6	15
	ยโสธร	3	6	6	15
11	นครราชสีมา	3	6	6	15
	สุรินทร์	3	6	6	15
12	ฉะเชิงเทรา	3	6	6	15
	ชลบุรี	3	6	6	15
รวม	24	72	144	144	360

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ ซึ่งจำแนกออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามสำรวจรายการ (checklist) เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ตัวเลือกเกี่ยวกับภาวะผู้นำด้านการสร้างบารมี ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นเชาวน์ปัญญาและ ด้านการคำนึงถึงเอกัตบุคคล

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำ
2. ร่างแบบสอบถามตามเนื้อหาสาระเกี่ยวกับภาวะผู้นำด้านการสร้างบารมี ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นเชาวน์ปัญญาและ ด้านการคำนึงถึงเอกัตบุคคล
3. นำเสนอแบบสอบถามที่ร่างเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
4. นำแบบสอบถามที่ได้ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วยบุคคลผู้มีตำแหน่งและรายนามดังต่อไปนี้
 - 4.1 ดร.บุญลือ ทองอยู่ รองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
 - 4.2 ดร.ปราโมทย์ เจนการ ผู้ช่วยปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
 - 4.3 รองศาสตราจารย์ ดร.อมรชัย ตันติเมธ อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 - 4.4 ดร.จำลอง นักฟ้อน ผู้เชี่ยวชาญพิเศษด้านการฝึกอบรม สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ช่วยราชการสำนักงานปฏิรูปการศึกษา
 - 4.5 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและวัดผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
 - 4.6 รองศาสตราจารย์ ดร.คุณวุฒิ คนฉลาด รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการและกิจการนิสิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี

5. นำแบบสอบถามที่ได้ผ่านผู้ทรงคุณวุฒิต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เสนอปรับปรุงแก้ไขและจัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

6. นำแบบสอบถามทดลองใช้กับหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ผู้บริหารโรงเรียน ครู สหายปฏิบัติการสอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด นนทบุรี ยะลา นราธิวาส สงขลา สุราษฎร์ธานี ตรัง พังงา ราชบุรี สุพรรณบุรี ลพบุรี สระบุรี พิษณุโลก อุตรดิตถ์ แพร่ น่าน เลย หนองคาย ร้อยเอ็ด ยโสธร นครราชสีมา สุรินทร์ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ในอำเภอที่ไม่ใช่กลุ่ม ตัวอย่าง จำนวน 115 คน

7. นำแบบสอบถามที่ได้รับการตอบจากกลุ่มทดลองหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยวิธีการหาค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product moment correlation) โดยวิธีการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างค่าเฉลี่ยรายข้อกับค่าเฉลี่ยรวม (Item – total correlation) และได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) ระหว่าง .18 - .80 (รายละเอียดปรากฏในภาคผนวก ข หน้า 78)

8. นำแบบสอบถามที่มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตามข้อ 7 วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น ทั้งโดยรวมและรายด้าน ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (coefficient alpha) ของครอนบาค (Cronbach) และได้ค่าความเชื่อมั่นรายด้านอยู่ระหว่าง .53 ถึง .80 และได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .98 (รายละเอียดปรากฏในภาคผนวก ข หน้า 78)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอหนังสือรับรองจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อขอความร่วมมือเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด ซึ่งเป็นหน่วยสุ่มกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 24 จังหวัด โดยขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดแต่ละจังหวัด ส่งแบบสอบถามให้กับหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ผู้บริหารโรงเรียน ครูสหายปฏิบัติการสอน ตามที่ผู้วิจัยกำหนดจำนวน 360 คน โดยให้แต่ละจังหวัดจัดเก็บรวบรวมข้อมูลภายใน 90 วัน ในกรณีที่ผู้วิจัยยังไม่ได้รับแบบสอบถามกลับคืน ผู้วิจัยส่งหนังสือและแบบสอบถามเพื่อให้บุคคลซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อตอบแบบสอบถามและส่งคืนผู้วิจัยโดยตรงและผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 340 ฉบับ หรือคิดเป็นร้อยละ 94.44 ดังรายละเอียดดังตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งและได้รับคืน จำแนกตามจังหวัด

จังหวัด	แบบสอบถามที่ส่ง				ได้รับกลับคืน				ร้อยละ
	หน. ปอ.	ผู้บริหาร โรงเรียน	ครูสายปฏิบัติ การสอน	รวม	หน. ปอ.	ผู้บริหาร โรงเรียน	ครูสายปฏิบัติ การสอน	รวม	
นนทบุรี	3	6	6	15	2	6	6	14	93.33
สมุทรสาคร	3	6	6	15	3	6	6	15	100.00
ยะลา	3	6	6	15	3	5	5	13	86.66
นราธิวาส	3	6	6	15	3	5	5	13	86.66
สงขลา	3	6	6	15	2	5	5	12	80.00
สุราษฎร์ธานี	3	6	6	15	3	5	5	13	86.66
ตรัง	3	6	6	15	3	5	5	13	86.66
พังงา	3	6	6	15	3	6	6	15	100.00
ราชบุรี	3	6	6	15	2	6	6	14	93.33
สุพรรณบุรี	3	6	6	15	3	6	6	15	100.00
ลพบุรี	3	6	6	15	3	6	6	15	100.00
สระบุรี	3	6	6	15	3	6	6	15	100.00
พิษณุโลก	3	6	6	15	2	6	6	14	93.33
อุดรดิตถ์	3	6	6	15	2	6	6	14	93.33
แพร่	3	6	6	15	3	6	6	15	100.00
น่าน	3	6	6	15	3	6	6	15	100.00
เลย	3	6	6	15	3	5	5	13	86.66
หนองคาย	3	6	6	15	3	6	6	15	100.00
ร้อยเอ็ด	3	6	6	15	3	6	6	15	100.00
ยโสธร	3	6	6	15	3	5	5	13	86.66
นครราชสีมา	3	6	6	15	2	6	6	14	93.33
สุรินทร์	3	6	6	15	3	6	6	15	100.00
ฉะเชิงเทรา	3	6	6	15	3	6	6	15	100.00
ชลบุรี	3	6	6	15	3	6	6	15	100.00
รวม	72	144	144	360	66	137	137	340	

การจัดกระทำข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป

SPSS for windows

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล

1. การวิเคราะห์ระดับภาวะความเป็นผู้นำใช้ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และใช้เกณฑ์วิเคราะห์ระดับความเป็นผู้นำตามแนวคิดของ บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง แก้วนิล (2535, หน้า 23-24) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 3.50 - 4.00 หมายถึง มีภาวะผู้นำมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง มีภาวะผู้นำมาก

คะแนนเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง มีภาวะผู้นำปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.50 - 1.49 หมายถึง มีภาวะผู้นำน้อย

คะแนนเฉลี่ย 0.00 - 0.49 หมายถึง มีภาวะผู้นำน้อยที่สุด

2. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ระหว่างความคิดเห็นของข้าราชการครูที่มีตำแหน่งต่างกัน ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันและ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในเขตการศึกษาต่างกัน ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way analysis of variance)